



De Sint-Victorschool naast de Warande, uit 1966.



LANDER LOECKX

# DE TURNHOUTSE *School*

Wie duizenden kilometers reist om werk van Arne Jacobsen, Alvar Aalto, Le Corbusier, Oscar Niemeyer of Richard Neutra te zien, moet ook eens dichterbij op ontdekkingsstocht: Turnhout was ooit het mekka van de vernieuwende architectuur.

*Tekst Piet Swimberghe*

Dit is een van de iconische architectenwoningen in België uit de jaren zestig: de atelierwoning van Vanhout en Schellekens uit 1964. De ontwerpers waren net afgestudeerd en hadden het brutalisme in de vingers. Ze bouwden een compositie met geometrische volumes, met daartussen enkele patio's en een plantengang, en kozen voor pure baksteen en beton. In het hoogste blok huist het tekenatelier.



**U**it heel Europa en Japan komen architectuurliefhebbers naar de Kempen om er de parels uit de sixties en seventies bewonderen. Connaisseurs spreken van de Turnhoutse School. De architecten Paul Neefs, Lou Jansen, Paul Schellekens, Carli Vanhout, Rudi Schiltz en hun voorloper Eugène Wauters bouwden niet alleen een indrukwekkend aantal woningen en villa's, maar ook prachtige scholen, kloosters, kantoren en winkels. Er bleef vrij veel van bewaard, dat maakt een architectuurwandeling nog aantrekkelijker. Het verhaal kwam in 1960 op gang, toen de architecten Jansen en Schiltz afstudeer-

den en Paul Neefs doorbrak. Die architecten reisden naar het Chandigarh van Le Corbusier en naar Oscar Niemeyers Brasilia, ze kenden de tenoren van hun tijd. In het werk van Vanhout voel je sporen van Arne Jacobsen, Neefs bewonderde Hans Scharoun en Oscar Niemeyer, Jansen verkoos Mies van der Rohe en Schellekens keek op naar Le Corbusier. Ze ontwikkelden een eigen versie van de internationale stijl, die was warm en vernieuwend, zeker wat de woningen betreft. Maar ze bouwden ook sociale woningen in Gierle, Tielen en Turnhout, daarvan is de Parkwijk met haar 442 woningen de blikvanger. Ook het cultureel centrum De Warande en de Sint-Victorschool zijn bijzonder: in pure bruta-

listische betonarchitectuur. Marc Dessauvage bouwde dan weer contemporaine kerken in Vosselaar en Westmalle.

Turnhout was uiteraard niet de enige Vlaamse gemeente waar de moderne stijl doorbrak, maar nergens waren er meer bureaus actief en was de bouwwoede zo groot. Vandaar trouwens het begrip Turnhoutse School.

Onze kleine architectuurwandeling kun je ter plaatse uitbreiden, want er is wel meer te zien in de regio, denk maar aan de Sint-Jozefkerk in Meerhout, de imposante gebouwen van Master Meubel in Turnhout of het Masereelcentrum in Kasterlee. Laten we eerst even stilstaan bij enkele mijlpalen.



CF

**Boven:** de oudste parel – een aanzet naar de Turnhoutse School – is deze woning uit 1934 van Jozef Schellekens, de vader van Paul Schellekens. De unieke koppelwoning aan de Steenweg op Mol (nr. 66), in een zuivere baksteenarchitectuur, oogt ook nu nog hedendaags. De strakke lijnen en grote ramen zijn getuigen van de stijl die toen de nieuwe zakelijkheid werd genoemd. Het interieur is bovendien bijna intact bewaard met meubelen en wand-schilderingen. Alles werd piekfijn hersteld en is nu een privé-museum dat op afspraak toegankelijk is.

**Onder:** het Clarissenklooster uit 1966, ontworpen door Carli Vanhout en Paul Schellekens, is een slotklooster dat er deels uitziet als een afgesloten burcht, maar binnen opent de architectuur zich naar het licht. Het is een complex ensemble met ateliers en tuinen. Het beton uit ruwe bekisting zorgt voor een sculpturale stijl. Hier moet de soberheid van lijnen, volumes en materialen naar een religieuze wereld leiden. Ook dit is een monument van internationaal niveau.



LANDER LOECKX



CB



Omstreeks 1970 ontwierp Paul Neefs deze schitterende woning in Rijkevorsel voor auteur Leo Pleysier op een spievormig terrein, met een trapeziumvormig grondplan. De witte wanden en de diagonale doorzichten zijn al helemaal seventies. De architect hanteerde hiervoor de maatvoering van Le Corbusier, de modulator, gebaseerd op de maat van 'l'homme-le-bras-levé'.



## Architectuurfietstocht

Dit uitzonderlijke architectuurpatrimonium wordt bestudeerd door Ar-Tur, het centrum voor architectuur, stedelijkheid en landschap in de Kempen, dat ook tentoonstellingen en rondleidingen verzorgt en de lezers de kans biedt om per fiets enkele uitzonderlijke plekken te bezoeken op zondag 17 juni (13 tot 17.30 uur). We vertrekken aan de Warande en bezoeken de Sint-Victorschool, het Clarissenklooster, de woning

Jozef Schellekens en het architectuurbureau en de woning Vanhout. Het is een exclusieve Ar-Turtocht, want het klooster is normaal nooit te bezoeken en architect Paul Schellekens leidt je rond in de woning van zijn vader. Deelnemers betalen 25 euro, een huurfiets kost 10 euro (te bestellen bij reservering van de tickets). Het aantal deelnemers is beperkt.

Info en ticketverkoop: [centrum.ar-tur.be](http://centrum.ar-tur.be)



De Sint-Victorschool is een bijzonder expressief bouwwerk met uitkragende gevels, deels rustend op kolommen. Het gebouw heeft een vrij complexe structuur en werd geconcentreerd op een raster van 1,30 bij 1,30 meter. Het werd ontworpen door de vier tenoren van de Turnhoutse School: Carli Vanhout, Paul Schellekens, Lou Jansen en Rudi Schiltz.



De woning Van den Nieuwenhuysen-Caers uit 1965 in Vosselaar, naar een ontwerp van Carli Vanhout en Paul Schellekens, gaat op in het bos errond. Het grondplan bestaat uit twee overlappende rechthoeken. De ruwe materialen en zwarte ramen passen perfect bij de kleuren en ruwheid van het bos. Het interieur heeft zijn originele stijl bewaard.